

Nederlands
Jeugdinstituut

Effectiviteit van jongerenwerk in Nederland en Europa

Inventarisatie van kwaliteitsinstrumenten en
onderzoek

Jolanda van Manen en Marja Valkestijn

April 2018

Effectiviteit van jongerenwerk in Nederland en Europa

Inventarisatie van kwaliteitsinstrumenten en onderzoek

Veel gemeenten en organisaties die professioneel jongerenwerk uitvoeren, hebben behoefte aan instrumenten die ze kunnen inzetten om de kwaliteit te bevorderen en om het effect van het jongerenwerk aan te tonen.

In Nederland en in Europa zijn een aantal kwaliteitsinstrumenten ontwikkeld. Ook zijn er een aantal onderzoeken gaande naar de effectiviteit van het jongerenwerk, met name vanuit het lectoraat Youth Spot in samenwerking met diverse organisaties (o.a. uitvoerders van jongerenwerk). Inmiddels is er ook een Maatschappelijke Business Case jongerenwerk afgerond, waarin de maatschappelijke effecten van het jongerenwerk aannemelijk zijn gemaakt, gekwantificeerd en waar mogelijk in geld uitgedrukt.

Dit is een dynamisch overzicht dat regelmatig bijgewerkt wordt. Kent u nog andere kwaliteitsinstrumenten of onderzoeken naar effectiviteit, die hier nog niet zijn genoemd?

We horen het graag van u zodat we deze notitie kunnen aanvullen.

U kunt mailen naar t.hamdiui@nji.nl.

Kwaliteitsinstrumenten

Nederland

1. Handboek Kwaliteit Jongerenwerk

De gemeente Den Bosch heeft in samenwerking met de DSP-groep het handboek *Improving youth work: your guide to quality development* ontwikkeld. Er verschijnt ook een Nederlandstalige versie van het handboek, die de DSP-groep, in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, heeft geschreven. Het handboek helpt jongerenwerkers, (welzijns)organisaties en andere stakeholders om de kwaliteit van het jongerenwerk te verbeteren. De Nederlandse vertaling wordt spoedig verwacht. Meer informatie over het handboek en de Engelstalige versie is te vinden via: [Improving youth work: your guide to quality development](#).

2. Jongerenwijzer

In 2011 ontwikkelde de DSP-groep met de gemeente Amsterdam, de stadsdelen en de welzijnsinstellingen in Amsterdam de Jongerenwijzer: een kwaliteitsinstrument voor jongerenwerk nieuwe stijl. Inmiddels werken alle Amsterdamse jongerenwerkorganisaties met de Jongerenwijzer.

Professionals die met tieners en jongeren werken als begeleider, coach, jongerenwerker of straathoekwerker kunnen de Jongerenwijzer als instrument gebruiken. Het instrument draagt bij aan de professionalisering van het werk en kan toegepast worden in diverse organisaties en op verschillende doelgroepen.

De Jongerenwijzer geeft inzicht in en draagt bij aan de ontwikkeling van jongeren. De rapportages van de Jongerenwijzer bieden inzicht in resultaten, de opgestelde doelen en problematiek. Opdrachtgevers, zoals gemeenten, verkrijgen met de Jongerenwijzer zicht op de bereikte doelgroep, hun vragen, doelen en de resultaten. Meer informatie over de Jongerenwijzer is te vinden op [Kwaliteit van het jongerenwerk: Jongerenwijzer](#).

3. Keurmerk Jongerenwerk

Het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) heeft in 2012 in opdracht van de Gemeente Rotterdam, Dienst MO en voormalig Branche Organisatie Sociale Sector (BOSSR) het Keurmerk Jongerenwerk ontwikkeld. Het Keurmerk richt zich op de effectiviteit van werkzaamheden van beroepskrachten in het jongerenwerk en hun organisatie als onderdeel van het netwerk. Organisaties die mee willen doen met de aanbesteding van het jongerenwerk in Rotterdam moeten in bezit zijn van het keurmerk.

Er zijn kwaliteitscriteria opgesteld voor de Gemeente Rotterdam. Deze kunnen ook in andere gemeenten toegepast worden, of gemeenten kunnen (samen met een organisatie) kijken naar het opstellen van andere criteria. Een onafhankelijke organisatie, zoals het Nji, treedt op als externe auditor.

Het proces voor het verlenen van het Keurmerk is vastgelegd in verschillende publicaties. Zie [Keurmerk Jongerenwerk](#) voor deze publicaties. Hier zijn onder andere een handleiding, een verbeterplan en een checklist te vinden.

4. Visitatiecommissie jongerenwerk

Aan de hand van een onafhankelijke visitatiecommissie kan de kwaliteit van het jongerenwerk in beeld worden gebracht. Zowel de gemeente Utrecht als de gemeente Leeuwarden hebben een visitatiecommissie de kwaliteit van het jongerenwerk laten bekijken. In Utrecht heeft de commissie in 2009 en in 2014 een kwaliteitsoordeel en aanbevelingen aan het jongerenwerk gegeven. Dit is onder meer gebaseerd op gesprekken die zij hebben gevoerd met onder andere jongerenwerkers, jongeren en partners. Deze aanbevelingen bieden ondersteuning bij het verder ontwikkelen en positioneren van het jongerenwerk. Het Nji kan helpen bij het samenstellen van een commissie. Over beide visitaties in Utrecht is een openbaar rapport gepubliceerd:

- [Nji Jongerenwerk verbindt](#)
- [Jongerenwerk Utrecht: een basisvoorziening! Rapport Visitatie Jongerenwerk Utrecht](#)

Europa

1. InterCityYouth Booklet on Indicators

Een Erasmus+ strategisch partnerschap tussen 8 partners uit InterCityYouth is het project Booklet on Indicators gestart. Dit project staat los van andere InterCityYouth projecten die in dit document genoemd worden. De voornaamste doelen van het project zijn:

- het ontwikkelen van een gezamenlijke set indicatoren over participatie, niet-formeel leren, gendergelijkheid en de inclusie van gemarginaliseerde groepen jongeren. Deze worden gepubliceerd in een boekje/brochure;
- het creëren van een digitale bibliotheek van methoden en goede voorbeelden, gerelateerd aan de indicatoren.

Belangrijk bij deze indicatoren is dat het geen vaste set is. Professionals kunnen zelf bepalen welke indicatoren voor hen relevant zijn met betrekking tot het type jongerenwerk waar zij mee te maken hebben en de doelen die zij hebben. In het boekje is aangegeven hoe men kan bepalen welke indicatoren voor hen relevant zijn. Deze stappen staan ook beschreven in het handboek *Improving youth work: your guide to quality development*. De indicatoren zijn in drie soorten onder te verdelen:

- kwantitatieve indicatoren over de aantallen jongeren (binnen de gekozen doelgroep) die bereikt zijn;
- kwalitatieve indicatoren over de preconcepties van het jongerenwerk;
- kwalitatieve indicatoren over de percepties van het jongerenwerk.

Het resultaat wordt binnenkort opgeleverd in de vorm van een klein boekje (naar verwachting mei/juni 2018). Vanuit Nederland is de gemeente 's-Hertogenbosch partner.

2. InterCityYouth peer review youth work

Dit project van InterCityYouth gaat binnenkort van start. Er is nog geen inhoudelijke informatie over het project beschikbaar. Zodra er meer informatie beschikbaar is, volgt dat in deze inventarisatie.

Effectiviteit van jongerenwerk

Nederland

1. Effectmeting Jongerenwerk

Effectmeting Jongerenwerk is een softwaretool die de effecten van jongerenwerk op jongeren en de buurt meetbaar maakt. Deze softwaretool is ontwikkeld door onderzoeksbureau Noorda en Co en softwareontwikkelaar DA Systems.

Door het samenbrengen van theorie, praktijk en technologie is een product ontwikkeld dat de resultaten van het jongerenwerk inzichtelijk maakt. De tool brengt de effecten op individueel en groepsniveau in kaart. Ook kan de gebruiker het dagelijkse werk eenvoudig registreren, vooruitgang van cliënten monitoren en delen met collega's, alsook aan de opdrachtgever onderbouwd verantwoordelijk. Hiernaast kan de gebruiker volledig automatisch periodieke rapporten maken en indien nodig voorzien van aanvullend commentaar. Maatwerk voor de tool is mogelijk.

2. Kracht van Jongeren(werk)

Kracht van Jongeren(werk) is een effectonderzoek naar de bijdrage van het jongerenwerk aan de transformatiedoelen. Het lectoraat Youth Spot van de Hogeschool van Amsterdam is, samen met 11 jongerenwerkorganisaties in Nederland, in mei 2017 gestart met dit onderzoek naar de bijdrage van het Multi methodisch handelen van jongerenwerkers op de ontwikkeling van jongeren. Resultaten van het onderzoek bieden zowel het jongerenwerk als gemeenten en samenwerkingspartners inzicht in wat de bijdrage van het jongerenwerk is aan de psychosociale ontwikkeling, stressreductie, verbetering sociale relaties, maatschappelijke participatie en doorleiden naar passende ondersteuning.

Gemeenten en samenwerkingspartners kunnen op basis van deze informatie bepalen waar zij kunnen samenwerken met het jongerenwerk. Zie voor meer informatie:

- [Kracht van Jongeren\(werk\) Effectonderzoek naar de bijdrage van het jongerenwerk aan de transformatiedoelen.](#)

3. Maatschappelijke business case jongerenwerk

In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport maakte Participe Advies een maatschappelijke business case (mBC) voor het Jongerenwerk. De mBC draagt eraan bij de waarde van het jongerenwerk voor de jongeren zelf en de samenleving zichtbaar en herkenbaar te maken, met name voor gemeenten. Het laat zien wat het jongerenwerk in Nederland op maatschappelijk niveau oplevert en het draagt bij aan het steviger positioneren van jongerenwerk in gemeenten. De maatschappelijke effecten van het jongerenwerk zijn aannemelijk gemaakt, gekwantificeerd en waar mogelijk in geld uitgedrukt. Bij acht jongerenwerkorganisaties is een bezoek gebracht, om de kracht van het jongerenwerk in beeld te brengen. Dit alles gebeurde in nauwe samenwerking met jongerenwerkorganisaties die zijn aangesloten bij het lectoraat Youthspot van de Hogeschool van Amsterdam en er zijn een aantal gemeenten betrokken.

De mBC maakt effecten zichtbaar op de volgende thema's.

- Jongerenwerk voorkomt zorg
 - Samenwerking in de wijk op het gebied van jeugdzorg en welzijn.
 - Gezond gedrag door preventie op het gebied van alcohol gebruik.
 - Individuele coaching trajecten.
- Jongerenwerk draagt bij aan participatie van jongeren en sociale cohesie in de buurt
 - Jongeren naar actief burgerschap door zelforganisatie.
 - Een veilige buurt door de inzet van buurtbemiddeling.

De maatschappelijke business case is in januari 2018 opgeleverd en te vinden via de volgende link: <https://www.participeadvies.nl/maatschappelijk-resultaat-inzichtelijk/maatschappelijke-business-case>.

4. Onderzoek Sterk Meidenwerk

Het Lectoraat Youth Spot is in mei 2016 gestart met het 2 jaar durende onderzoek Sterk Meidenwerk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met 8 welzijnsorganisaties, deelnemers van het meidenwerk en studenten. De vragen die in het onderzoek centraal staan, zijn:

- Draagt het meidenwerk bij aan het versterken van de eigen kracht van meiden?
- Hoe kan het meidenwerk de groep, de familie en informele netwerken nog meer betrekken bij de ondersteuning van meiden?

Zie voor meer informatie [Tabellenboek: Uitkomsten van het vragenlijstonderzoek naar de mening van meiden over het meidenwerk.](#)

Literatuuronderzoek heeft in 2018 geresulteerd in vier factsheets die meidenwerkers kunnen helpen om beter samen te werken met de omgeving van hun doelgroep: [Factsheets onderzoek sterk meidenwerk.](#)

5. Portfolio Jongerenwerk: Beschrijving methoden jongerenwerk en resultaatonderzoek

Het Lectoraat Youth Spot van de Hogeschool van Amsterdam heeft de afgelopen jaren verschillende methoden binnen het jongerenwerk aan de hand van een vaste systematiek met bijbehorende resultaten beschreven. Dit meerjarig onderzoek wordt ook wel het Portfolio Jongerenwerk genoemd, met daarbinnen verschillende afleveringen (de methoden). Methoden die onder andere beschreven zijn: het ambulante jongerenwerk, individuele begeleiding, het groepswerk, Youth Organizing en Informatie en Advies. Momenteel loopt het onderzoek naar de methodiek Straathoekwerk. De publicaties van deze onderzoeken zijn te vinden op de website van de Hogeschool van Amsterdam:

- <http://www.hva.nl/akmi/projecten/projecten.html?t=youth-spot>.

Europa

Op de website van de Europese Commissie is een overzicht beschikbaar van Europese publicaties omtrent jongeren:

- https://ec.europa.eu/youth/library_en

Hier staan ook enkele effectiviteitsonderzoeken naar het jongerenwerk op Europees niveau. Onderstaand het meest recente onderzoek.

1. Taking the future into their own hands. Youth work and entrepreneurial learning: final report

In dit rapport staan de onderzoeksresultaten beschreven van een onderzoek naar de rol van het jongerenwerk bij ondernemend leren (*entrepreneurial learning*) in alle lidstaten van de Europese Unie (2017). De voornaamste uitkomst is dat jongerenwerk een belangrijke bijdrage kan leveren aan ondernemend leren. Er worden ook aanbevelingen voor verbetering gegeven. Het rapport is te vinden via de volgende link:

- [Taking the future into their own hands: Youth work and entrepreneurial learning: final report - Étude](#)

